

להבין את מכת הערוב

הקדמה

בפרשת השבוע מסופר על 7 המכות הראשונות שהביא הקב"ה על מצרים. המכה הרביעית הייתה מכת 'ערוב', וכך מתארת התורה את המכה: "הַנְּבִי מִשְׁלִיחַ בָּךְ וּבַעֲבָדֶיךָ וּבַעֲמָלֶיךָ וּבְכַהֲנֶיךָ אֶת הָעֶרֶב" (שמות ת, יז)

פירוש

רש"י מפרש את המילים 'משליח בך': "מגרה בך... לשון שיסוי". בנוגע לערוב הוא מפרש: "כל מיני חיות רעות ונחשים ועקרבים בערבוביא והיו משחיתים בהם ויש טעם בדבר באגדה בכל מכה ומכה למה זו ולמה זו בטכסיסי מלחמות מלכים בא עליהם כסדר מלכות כשצרה על עיר בתחילה מקלקל מעיינותיה ואח"כ תוקעין עליהן ומריעין בשופרות ליראם ולבהלם וכן הצפרדעים מקרקרים והומים וכו'".

שאלות

- רש"י מסביר שכוונת המילה 'משליח' היא 'מגרה'. מדוע הוא מוסיף גם "לשון שיסוי"?
- מדוע רש"י מסביר את הטעם למכת דם וצפרדע במכת ערוב דווקא?
- מדוע לא מביא רש"י טעם למכת הערוב?

תשובות

א. רש"י מסביר את מכת הערוב כיוון שאין למכה הסבר בתורה. את המילה 'משליח' הוא מסביר שבמכה זו היו חיות שהקב"ה גירה אותם להשחית. אבל לרש"י זה לא הספיק מכיוון שבכל מכה היה מאורע על-טבעי לחלוטין ואילו בערוב לא היה שום מאורע חריג ועל-טבעי – כי הרי טבעם של חיות רעות הוא להשחית ולהרוס. ולכן רש"י ממשיך ומסביר "לשון שיסוי", כי היה כאן נס גדול מאוד – שהקב"ה הכניס בחיות הרעות רצון חזק להשחית יותר ולשסע את מצרים בצורה חריגה ולא רגילה.

- בכל שלושת המכות הראשונות מוסבר הטעם שלהם בתורה – פגיעה ביראתם ואמונתם של המצרים. ולכן רש"י לא רואה צורך להסביר מעבר למה שמופיע בתורה. מכת דם וצפרדע הייתה כדי להלקות את האלילים של מצרים – הנילוס, שהיו עובדים לו. במכת כינים הגיעו חרטומי מצרים למסקנה "אצבע אלוקים היא". אך במכת ערוב לא מוסבר הטעם באופן שהיינו יכולים להבין לבד, ולכן רש"י מביא את דברי האגדה שהקב"ה פגע במצרים בדיוק כמו שמלך כובש מדינה. כדי לתאר את התהליך הוא מסביר גם את מכת דם וצפרדע.
  1. הפסקת המים לאנשי המדינה – דם.
  2. רעש, המולה ובהלה במדינה – צפרדע.
- מכת הערוב הייתה המשך של שלב ב' – בהלה והמולה על ידי חיות רעות שרדפו והבהילו את המצרים.
- ג. מאחר והמטרה של מכת ערוב זהה לחלוטין למטרה של מכת צפרדע – להבהיל את המצרים, לכן הסתפק רש"י בהבאת המטרה של מכת צפרדע והלומד יבין לבד שזו המטרה גם למכת ערוב.

להבין את מכת הערוב

ההוראה לחיים

במכת הערוב היה ניתן לחשוב שהקב"ה הוריד את המחיצה בין ישראל לעמים כיוון שכל החיות היו בערבוב גדול. אך דווקא במכה זו כתוב בתורה שהקב"ה הפריד בין ישראל לעמים. בעולמנו ניכר הערבוב בין הקודש לחול, ובין הקדושה לטומאה. לכן דווקא בזמן כזה נדרש מאיתנו לחזק את המחיצה וההפרדה בין ישראל לעמים, להתרחק ממנהגי הגויים, להתקדש ולהתקרב אל ה' יתברך.

ליקוטי שיחות, חלק יא, וארא ב

